

I. Justinianus Dönemi Dış Politikası 8

Fatma İnce Sancaklı¹

Özet

I. Justinianus, Bizans Devleti hükümdarlarının en önemlilerinden birisidir. Daha dayısı I. Justinus döneminden itibaren devlet idaresine katılan Justinianus'un hükümdar olduktan sonraki en büyük hedefi Bizans Devleti'ni yeniden eski sınırlarına ulaştırabilmektir. İşte bütün bunların neticesinde de Kuzey Afrika'ya, İtalya'ya ve İspanya'ya seferler düzenlemiştir. Bu seferler neticesinde Kuzey Afrika'ya tümüyle hakim olunmuş, İtalya kısmen ele geçirilmiş, İspanya'nın ise güney doğusu ele geçirilmiştir. Justinianus, sınırlarını koruyabilmek amacıyla Bizans topraklarına sürekli zarar veren Slavlar ve Bulgarlar üzerine de seferler düzenlemiştir ancak bunları tam manasıyla yok edememiştir. Justinianus dönemi dış politikasında önemli bir yeri olan bir başka devlet ise Sasanilerdir. Bu dönemde Bizans-Sasani ilişkilerini şekillendiren en önemli şey Sasanilerin, Bizans üzerine düzenlemiş oldukları saldırılardır. Justinianus daha çok batı ile meşgul olduğundan dolayı Sasaniler ile mücadeleden imtina etmiştir. Bu çalışmada, Justinianus dönemi dış politikası izah edilmeye çalışılacaktır.

GİRİŞ

Asıl ismi Flavius Petrus Sabbatius Justinianus olan I. Justinianus 483 tarihinde İliya Bölgesi'nde doğmuştur. Justinianus'un annesi Justinus'un kız kardeşidir. Justinianus, dayısı sayesinde iyi bir eğitim alarak özellikle Roma hukuku ve tarihi konularında uzmanlaşmıştır. Justinianus, dayısının aksine eğitilmiş ve tecrübeliydi. Bundan dolayı da 518 tarihinden 527 tarihine kadar imparator adına ülkeyi idare etti. I. Justinus'un ölümünden hemen önce de eş imparator olarak ilan edildi. 527 tarihinden 565 tarihine kadar kesintisiz otuz sekiz yıl boyunca Bizans İmparatorluğu'nun başında bulundu.²

1 Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü/Malatya Assoc. Dr., İnönü University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4579-6703>, email: fatma.ince@inonu.edu.tr

2 Murat Orhun, "Justinianus'un Hukuk Reformasyonu", *Turkish Studies*, Vol. 10/5, 2015, s.269-270.

Onun en büyük hedefi I. Theodosios'tan sonra dağılan imparatorluğu yeniden güçlendirerek, tek çatı altında toplamak ve bütün Akdeniz coğrafyasında İstanbul merkezli Hristiyan bir imparatorluk kurmaktır.³

Prokopios, Justinianus'u tanımlerken şu ifadeleri kullanmaktadır: *"Justinianus, hem şeytana uymaya hazır hem kolayca baştan çıkarılabilir bir huysuydu. Hem dolandırıcı hem aptaldı. Yanındakilere hiçbir zaman doğru bir şey söylemezdi. Söylediği şeylerse daima dürüstlükten uzak, amaçlarına yönelikti. Ama aynı zamanda onu aldatmak isteyenler için kolay lokmaydı. Doğuştan birbirinden ayrılmaz biçimde almaklıkla sahtekarlığın olağanüstü bir karışımıydı."*⁴

Justinianus'un eşi Theodora, onun hayatındaki en önemli figürlerden birisidir.⁵ Justinianus ve Theodora'nın evliliği şu şekilde gerçekleşmiştir: Theodora'nın, Hecebolus isimli bir sevgilisi vardır. Aslen Suriyeli olan Hecebolus, bir Bizans memurudur. Bu zat bir müddet sonra Afrika'ya tayin olmuştur. Theodora da aşkının peşinden Afrika'ya gitmiştir. Ancak Theodora'nın bu aşkı çok uzun soluklu olmayacaktır. Hecebolus, aralarının bozulmasından dolayı Theodora'yı kovalayacaktır.⁶

Theodora, bu ayrılıktan sonra Antalya'ya gidecektir. Ve burada hayatını değiştirecek olan Makedonia isimli bir dansözle tanışacaktır. Makedonia, Maviler tarafından istihdam edilen bir dansözdür. Ancak bu

3 Hasan Bahar, *Roma ve Bizans Tarihi*, Kömen Yayınları, Konya 2012, s.123-124.

4 Prokopios, *Bizans'ın Gizli Tarihi*, Çev. Orhan Duru, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2011, s.43.

5 Fakir bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Theora'nın ailesi 501 tarihinde Giri'ten Konstantinopolis'e göç etmiştir. Yeşiller tarafından ayı bakıcısı olarak istihdam edilen Theora'nın babası, Konstantinopolis'e geldikten yaklaşık iki sene sonra 503 tarihinde hayatını kaybetmiştir. Babasının ölümünden sonra ailenin geçimini annesi sağlamıştır. Theodora'nın annesi, sirkte pandomim sanatçılığı yapmaktadır. İlerleyen süreçte de önce Theodora'nın ablası Comito, on altı yaşına geldiğinde de Theodora aynı yerde çalışmaya başlamıştır. Babasının ölümünden sonra evlenen annesinin yeni eşi Mavilere yakındır. Bundan dolayı da Theodora ve ailesi de Maviler tarafına geçmişlerdir. Theodora, o esnada birlikte olduğu erkeklerden birinden hamile kalmış ve bu evlilik dışı ilişkiden bir de kız çocuğu dünyaya gelmiştir. Kaynakların ifadesine göre, ince ruhlu ve zeki bir kadın olan Theodora aynı zamanda cüretkâr ve girişimciydi. Herkesin hürmet ve takdirini, işveleri ve tebessümleri ile kazanırdı. Tiyatroda oldukça yetenekliydi. Ancak Theodora fazilete ve ahlaki değerlere çok da ehemmiyet vermeyen birisiydi. Bütün Bizans'ta aşkları vardı. Hatta bu halleri o kadar ileri derecedeydi ki Theodora, sokaktan geçtiği zaman namuslu insanlar, her zaman uzaktan gitmeyi tercih ederlerdi. O dönemde henüz yirmili yaşlarda bulunan Theodora'ya sokakta rastlamak dahi adeta bir uğursuzluk kaynağı addediliyordu. Georg Ostrogosky, *Bizans Devleti Tarihi*, Çev. Fikret Işıltan, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, Ankara 2011, s.70, Ahmet Refik, *Bizans ve Osmanlı Saraylarında İhtirash Kadınlar*, Haz. Nühket Erkoç, Karakutu Yayınları, İstanbul 2009, s.25-27, Ahmet Refik, *Bizans İmparatoriçeleri*, Çev. Muammer Yılmaz, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2012, s.23, Şerif Baştaç, *Bizans Tarihi*, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2021, s.65

6 Refik, *Bizans ve Osmanlı Saraylarında İhtirash Kadınlar*, s.25-27.

sadece bir görünüşten ibarettir. Onun asıl görevi İmparator Justinianus'a rejim aleyhtarları hakkında bilgi toplamaktır. Makedonia, Theodora ve Justinianus arasında da arabuluculuk rolü oynayacak ve bunun neticesinde de Justinianus, Theodora'ya aşık olacaktır.⁷

Bir süre sonra Theodora ile evlenmek isteyen Justinianus'un önünde bu konuda iki önemli engel bulunmaktadır: bunlardan bir tanesi İmparatoriçe Eufamia'dır. Diğeri ise yürürlükteki kanunlardır. Çünkü yürürlükteki kanunlara göre, konsül ve senatörlerin aktrisler ile evlenmeleri yasaktı. Justinianus, İmparatoriçe Eufamia'ya duymuş olduğu saygıdan dolayı o hayatını kaybedinceye kadar bu evliliği gerçekleştiremeyecektir. Eufamia, 524 tarihinde ani bir kalp krizi neticesinde hayatını kaybedecektir. Onun ölümünün hemen arkasından Justinianus'un, Theodora ile evlenmesi için gerekli yasal düzenlemeler de yapılacaktır. Ve bundan sonra da Justinianus ile Theodora, Ayasofya'da yapılan görkemli bir düğün ile hayatlarını birleştireceklerdir.⁸

Prokopios Justinianus ve Theodora arasındaki ilişkiyi şu şekilde anlatmaktadır: *“...Theodora Kyrenaika'daki Pentapolis kentinin yönetimine atanan Tyros kentinden Hekebolos ile yola çıktı. Ona en iğrenç biçimde hizmet edecekti ama araları açıldı. Adam hiç beklemeden onu uzaklaştırdı. Sonuçta kendini her şeyden yoksun bulunca, vücudunu alıştığı biçimde yeniden yasadışı ticaret aracı olarak ortaya çıkardı. Önce Alexandria'ya geldi, sonra bütün doğuda bir tur atarak, Bizans'a döndü. Geçtiği her kentte Tanrı'nın lütfunu uman hiçbir insanın adını ağızına alamayacağı bir mesleği izledi. Sanki görünmeyen güçler, yeryüzünde Theodora'nın ahlak düşkünlüğünün bulaşmadığı tek bir nokta kalmasın istiyorlardı. Sokak kadınları ve her çeşit halk arasında günlük konuşma konusu olan bu kadının, doğumu ve yetişmesi böyleydi işte. Ama yeniden Bizans'a dönünce Iustinianos önüne geçilmez bir tutkuyla kapıldı ona. Önce kadını yanına metres olarak aldı ve hemen patriciusluk payesi verdi. Patriciusluk gibi asil bir paye Theodora'ya geniş bir yetki ve oldukça yüklü bir servet sağladı. Delicesine tutulan insanlarda çoğu kez görüldüğü gibi, Iustinianos'a da tutkun olduğu insana bütün servetleri ve lütufları yağdırmak dünyada en güzel şey gibi geliyordu. Böylece bütün devlet, bu tutkunun yakıtı haline geldi.”⁹*

7 Bilge Umar, *Türkiye Halkının Ortaçağ Tarihi*, İnkılâp Yayınları, İstanbul 1998, s.32, Radi Dikici, *Bizans'ı Anlamak*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2016, s.129, Fatma İnce, *Büyük Selçuklu Devleti ve Bizans Devleti'nde Hanedan Kadınları*, Onur Kitap, İstanbul 2020, s. 103.

8 Refik, *Bizans İmparatoriçeleri*, s.27-28.

9 Prokopios, *age*, s.49-50.

JUSTİNİANUS DÖNEMİ DIŞ POLİTİKASI

SASANI-BİZANS MÜCADELESİ

Bu mücadelenin yaşanmasının en önemli sebebi Sasani Kralı Kavad'ın kendisinden sonra tahta varis olarak bırakacağı oğlu Kisroes konusunda Bizans İmparatoru Justinianus'tan istediği yardıma olumlu yanıt alamamasıdır. Bu teklifin reddedilmesinden sonra Dara ve çevresinde kale inşa etmekle görevlendirilen Belisarius'a M.S.528'de Prens Xerxes komutasında bir birlik sevk edilmiştir. Ve Belisarius, Xerxes komutasındaki bu saldırıdan şans eseri kurtulabilmiştir. Ancak yaptırmaya çalıştığı kale inşaatının temelleri de düşmanın eline geçmiştir.¹⁰

İki taraf arasındaki bu savaş Kavad'ın ölümüne kadar da devam etmiştir. Onun ölümünden sonra başa geçen I. Hüsrev, ülke içerisinde daha çok vergi toprak düzenlemeleri üzerine yoğunlaştı. Justinianus ise Sasaniler ile olan bu savaşa biran önce son verip Vandallar ve Gotlar ile mücadele etmek istiyordu. Sonunda iki taraf arasındaki müzakereler neticesinde 532 tarihinde bir barış anlaşması imzalanmıştır.¹¹

VANDALLAR-BİZANS MÜCADELESİ

Justinianus'un en önemli hedefi Roma imparatorluğu'nu eski sınırlarına geri kavuşturmak, köleci sistemi güçlendirmek ve Roma İmparatorluğu'nu yeniden canlandırmaktı. Bütün bu ideallerini gerçekleştirebilmek amacı ile de işe, devletine asıl tehlikenin gelebileceğine inandığı Germanlerden başladı.¹²

Bunun neticesinde öncelikle 532 tarihinde Sasani Kralı Hüsrev ile bir barış imzalayan Justinianus, 533 tarihinde Vandallara karşı savaş açtı. Afrika'ya, Vandallar üzerine gönderilen Belisarius'un kumandasında 10.000 piyade, 5000 de süvari vardı. Ve bu sefer Belisarius'un galibiyeti ile neticelendi. İki taraf arasındaki mücadele 533 tarihinden 548 tarihine kadar devam etti. Bu galibiyetin ardından Belisarius, Konstantinopolis'e geri çağrıldı. Ancak Belisarius'un bölgeden ayrılmasından kısa bir süre sonra Berberi kabileler büyük bir isyan hareketi başlattılar. Hatta bu isyan esnasında Belisarius'un halefi olan Solomon hezimet uğradı ve öldürüldü. Vandallar ile yaşanan bu savaş 548 tarihinde Johannes Troglita Vandalları tam manasıyla ezene kadar da devam etmiştir.¹³

10 Durmuş Kul, *I. Justinianus Dönemi'nde Devlet İdaresi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2024 , s. 26.

11 Kul, *agt*, s.27.

12 R.C.H. Davis, *Ortaçağ Avrupa Tarihi, Dergâh Yayınları*, İstanbul 2020, s.70, Y. Agibalova, G. Donskoy, *Ortaçağ Tarihi*, Yordam Kitap, İstanbul 2017, s.54.

13 Stephen Mitchell, *Geç Roma İmparatorluğu Tarihi*, TTK, Ankara 2016, s.210-211, A. A.

OSTROGOT-BİZANS MÜCADELESİ

Ostrogotlara karşı verilen mücadele 535 tarihinden 554 tarihine kadar devam etmiştir. Bu mücadelenin yaşanmasının sebebi Bizans Devleti ile iyi ilişkiler içerisinde bulunan Got Kralı Theodas'ın karısı tarafından öldürülmesidir. Justinianus, bu durumu haber alınca hemen Sicilya'yı işgal edecektir. Justinianus, Ostrogotlar üzerine göndermiş olduğu orduyu ikiye ayırmıştır. Ordunun bir kısmı Dalmaçya Bölgesi'nde faaliyette bulunmuştur. Ordunun diğer kısmının başında ise Belisarius bulunmaktadır. Bunlar da Sicilya'yı ele geçirmişlerdir. Belisarius kumandasındaki bu ordu Sicilya'nın alınmasının hemen ardından Napoli ve Roma'yı da ele geçirmişlerdir. Belisarius bu esnada Ostrogot Kralı Vitiges'i de esir almayı başarmıştır.¹⁴

Vitiges'in esir alınmasından sonra Ostrogotların başına Totila geçmiştir. Totila'nın başa geçmesinden sonra Ostrogotlar, yeniden güç kazanmışlar ve Bizans Devleti'ne karşı mücadele etmeye devam etmişlerdir. Belisarius, Totila karşısında yenilgiye uğrayınca¹⁵ 548 tarihinde geri çekilmek zorunda kalmıştır. Onun yerine Justinianus tarafından Narses kumandasında 35.000 kişilik yeni bir ordu hazırlanmış ve bu ordu Ostrogotlar üzerine gönderilmiştir. Ostrogotlar ile 552 tarihinde yapılan savaşta Ostrogot Kralı Totila da öldürülmüştür. 555 tarihinden itibaren İtalya'nın tümü Bizans İmparatorluğu'nun eline geçmiştir.¹⁶

Vasiliev, *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, Alfa Kitap, İstanbul 2017, s.165.

- 14 Henri Pirene, *Hz. Muhammed ve Charlamange*, Birey ve Toplum Yayıncılık, Ankara 1984, s.68, Vasiliev, *age*, s.166, Baştaç, *age*, s.68.
- 15 Prokopis'da bu olay şu şekilde anlatılmaktadır: "...Belisarios, İtalya'ya ikinci gelişinden sonra geriye iyice gözden düşmüş olarak döndü. Beş yıl uğraştığı halde, kullanabileceği bir kale olmadıkça, kaleye başarılı bir çıkartma yapamamış, bütün bu süre içerisinde çevrede yelken açıp, dolaşmış, bu arada da çıkartma yapabileceği yerleri denemişti. Got Kralı Totila, koruyucu bir duvarın dışında Belisarios'u yakalamaya uğraşmış ancak Belisarios ve bütün Bizans ordusu korkuya kapılmış olduğu için başarıya ulaşamamıştı. Sonuçta Belisarios, düşmanın eline geçmiş arazinin bir metrekaresini kurtarmak şöyle dursun, Roma kentini ve hemen her şeyi düşmana kaptırdı. Aynı zamanda imparatorundan bir kuruş almadığı gerekçesiyle, kendini servet toplamaya, yasaya aykırı yollardan sınırsız para edinmeye verdi. Gerçekten de, kötü eylemlerinin cezalarını ödemeleri gerektiği düşüncesiyle Ravenna, Sicilya ve elinin erişebileceği her yerdeki İtalyalıları ayırıp yapmaksızın soyup soğana çevirdi. Bunlarla da yetinmeyerek, Romalı bir komutan olan Herodianos'u, tehdit edip para istedi. Bu davranış Herodianos'un o kadar gücüne gitti ki, Bizans ordusuna sırtını döndü, emri altındaki birlikleri ve Spolitium kentini Totila ve Gotlara teslim etti." Prokopios, *age*, s.26.27.
- 16 Baştaç, *age*, s.68, Pirene, *age*, s.71, Fatma Çapan, "Bizans İmparatoru Justinianos'un (527-565) Evrensel İmparatorluk Çabaları ve Sonuçları", *Akademik Sosyal Çalışmalar Dergisi*, S. 33, 2016, s.219 (212-222), Charles William Chadwick Oman, *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, Çev. Ekin Duru, Say Yayınları, İstanbul 2019, s.80, Timothy E. Gregory, *Bizans Tarihi*, Çev. Esra Ermert, YKY, İstanbul 2011, s.140.

VİZİGOT-BİZANS MÜCADELESİ

Vandallar ve Ostrogotlar ile olan mücadelelerini başarı ile neticelendiren Justinianus, 550 tarihinden itibaren bu kez de Vizigotların elinde bulunan İspanya üzerine yürümüştür. Justinianus, bu tarihlerde İspanya’da, Vizigot tahtında hak iddia edenlerin yarattığı iç karışıklıklardan faydalanarak, Kartaca, Kordoba ve Malaga gibi kentlerin de dahil olduğu İspanya’nın güneydoğusunu ele geçirmiştir. İspanya ele geçirildikten sonra Bizans Devleti burada kendi eyalet sistemini kurmuştur. İspanya’daki Bizans hakimiyeti yetmiş yıl boyunca da devam etmiştir.¹⁷

JUSTİNİANUS’UN DİĞER MÜCADELELERİ

Justinianus saltanatı esnasında Bulgarlar ve Slavlar gibi kuzeyli barbar kavimler ile de mücadele etmiştir. Kuzeyli kavimler ile gerçekleştirilen bu mücadelenin sebebi Slav ve Bulgar topluluklarının her sene Tuna’yı geçerek, Bizans topraklarına sızmaları ve Bizans Devleti’ne ait olan şehir ve kasabalara zarar vermeleriydi. Aslında bu unsurlar daha Anastasios zamanında Bizans Devleti’ne karşı harekate başlamışlardı. Ancak bunların Bizans Devleti için asıl tehlike oluşturdukları dönem Justinianus dönemidir. Mesela bu dönemde Kuturgurlardan bazıları 539-540 yıllarında İstanbul önlerine kadar gelmişlerdir. Özellikle 558 tarihinde İstanbul’a doğru ilerleyen yedi bin kişilik Kuturgur birlikleri İstanbul halkı arasında büyük bir korku ve paniğe sebebiyet vermişlerdir. Beliserius, bunları güç bela pasivize edebilmiştir. Slavlar ve Bulgarlar, Justinianus zamanının en önemli gündem meselelerinden birisi olmuştur. Çünkü bunlar tüm çabalara rağmen tam olarak ezilememişlerdir. Ve her sene daha da güçlü bir şekilde saldırmaya devam etmişlerdir. Bu istilalar sebebi ile Makedonya, Teselya, Trakya gibi bölgeler çok büyük zararlara uğramıştır.¹⁸

İRAN İLE MÜCADELEDE İKİNCİ DÖNEM

İtalya harpleri henüz sona ermeden İran Hükümdarı Hüsrev Nuşirevan 540 tarihinde Bizans Devleti’ne savaş ilan etti. Nuşirevan’ın böyle davranmasının nedeni Bizans Devleti’nin daha fazla güçlenmesini engellemektir. Nuşirevan’ın bu davranışının sebeplerinden birisi de got elçisinin teşvikidir. Justinianus bu dönemde İtalya ile savaştığı için Hüsrev’in bu saldırısına hazırlıksız yakalanmıştır. Hüsrev, ilk saldırısını Kuzey Suriye’ye yapmıştır. Hüsrev’in amacı Antakya’yı ele geçirebilmektir. Antakya’da altı

17 Vasiliev, *age*, s.167, Pirene, *age*, s.74.

18 Vasiliev, *age*, s.169, Oman, *age*, s.87, Mustafa Gülem, *Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu’nun Dış Politikası (Erken Bizans Dönemi (330-718))*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2015, s.40, Başta, *age*, s.70.

bin kişilik bir ordu bulunmaktaydı. Ayrıca Maviler¹⁹ ve Yeşiller de²⁰ bu orduya destek vermişlerdir. Ancak şehirdeki bu Bizans garnizonunun tüm girişimlerine rağmen Hüsrev, kente büyük bir saldırı düzenleyerek, şehri baştan aşağı yağmalamıştır. Ve binlerce de esir elde etmiştir.²¹

Justinianus bu durumu haber alınca elindeki tüm kuvvetleri Fırat sınırına yollamıştır. Ve Beliserius'u da bu ordunun başına atamıştır. Hüsrev, bundan sonra bir daha ilk seferdeki başarısına ulaşamayacaktır. Beliserius'un ordunun başına gelmesinden sonra Fırat sınırı başarı ile savunulmuştur. Persler ise Mezopotamya'daki sadece birkaç kaleyi ele geçirmekle yetinmişlerdir. 545 tarihine gelindiğinde ise Hüsrev barış istemiştir. Hüsrev ve Justinianus'un arasında yapılan barış anlaşması ile Hüsrev ele geçirmiş olduğu yerleri tekrar Bizans Devleti'ne vermiştir. Justinianus da, Hüsrev'e dokuz yüz kg altın ödemeyi kabul etmiştir. İki taraf arasında bu anlaşma ile çözümlenemeyen tek mesele Lazika Krallığı'na kimin sahip olacağıydı. Bu mesele de 556 tarihinde çözümlenmiştir. Hüsrev, belli bir miktar tazminat karşılığında bu bölgeyi Justinianus'a bırakmıştır.²²

SONUÇ

Justinianus'un en büyük hayali Bizans İmparatorluğu'nu eski sınırlarına tekrar kavuşturabilmektir. Gerçekleştirmiş olduğu bütün fetih hareketlerinde de bu hayalin izleri bulunmaktadır. Özellikle Kuzey Afrika ve İtalya'ya düzenlenmiş olan seferler, Justinianus döneminin en önemli askeri hareketleri arasında sayılabilir. Justinianus, Kuzey Afrika'ya gerçekleştirdiği seferlerde General Beliserius'u görevlendirmiştir. Beliserius'un, bölgeye gerçekleştirmiş olduğu seferler neticesinde Vandal krallığı sona ermiştir. Bu fetih ile birlikte bölge yeniden Bizans İmparatorluğu topraklarına dahil edilmiştir.

İtalya'ya, Ostrogotlar üzerine düzenlenen seferler neticesinde ise Ostrogot Krallığı'nın başkenti Ravenna ele geçirilmiştir. Ancak, Justinianus'un, İtalya'da, Kuzey Afrika'daki kadar başarı sağladığını söyleyemeyiz. Nitekim İtalya'nın tamamıyla Bizans topraklarına dahil edilmesi yıllar almıştır.

19 Maviler, devletin elitlerinden oluşan ve Diofizit Ortodoks inancına sahip olan kişilerden meydana gelmektedir. Ostrogosky, *age*, s.70, Refik, *Bizans İmparatoruçeleri*, s.23.

20 Yeşiller, daha çok halkın alt ve fakir sınıflarını temsil eden ve aynı zamanda da Monofizit Ortodoks mezhebine bağlı kişilerden meydana gelmektedir. Ostrogosky, *age*, s.70.

21 Oman, *age*, s.83-84, Baştaç, *age*, s.70-71.

22 Oman, *age*, s.84. Şerif Baştaç, Bizans Tarihi isimli eserinde iki taraf arasında yapılan bu barışın tarihi ile alakalı farklı bir bilgi vermiştir. Ona göre, İran ve Bizans Devleti arasındaki mücadele 561 tarihine kadar devam etmiştir. Ve 562 tarihinde de iki taraf arasında bir sulh imzalanmıştır. Bu sulh elli yıllık bir anlaşmadır. İki taraf arasında yapılan bu anlaşmaya göre, Justinianus, Hüsrev'e vergi ödemeyi ve İran hudutları içerisinde propaganda yapmaktan vazgeçmeyi kabul eder. Hüsrev de Karadeniz ve Akdeniz'den elini çekmeyi taahhüt eder. Baştaç, *age*, s.71.

Justinianus'un genişleme siyaseti güttüğü bölgelerden bir tanesi ise Vizigotlar'ın elinde bulunan İspanya'dır. Justinianus, İspanya'nın güneydoğusunu ele geçirmeyi başarmış ve burada kendi eyalet sistemini kurmuştur.

Justinianus, sadece sınırlarını genişletebilmek amacı ile değil sınır güvenliğini sağlayabilmek amacıyla da çeşitli seferler düzenlemiştir. Bu seferlerden en önemlisi ise Tuna'yı geçerek, sürekli Bizans topraklarına saldıran Slavlar ve Bulgarlar üzerine düzenlenen seferdir. Ancak bu seferlerden istenilen netice elde edilemeyecektir. Çünkü bunlar bir türlü tam manası ile ezilemeyeceklerdir. Bu unsurların Makedonya, Teselya, Trakya gibi bölgelerde yaratmış oldukları tahribat oldukça önemlidir.

Justinianus'un mücadele etmek zorunda kaldığı devletlerden bir tanesi de Sasanilerdir. Ancak kaynakların ifadelerinden anladığımız kadarıyla Sasani-Bizans mücadelesinin başlamasının ana sebebi Sasanilerin saldırgan politikalarıdır. Justinianus, yönünü daha çok batıya döndüğü için Sasaniler ile herhangi bir çatışma içerisine girmek istememektedir.

Sonuç olarak; Justinianus dönemi dış politikasını şekillendiren en önemli şey Bizans Devleti'ni eski sınırlarına yeniden kavuşturabilmek arzusu ve Bizans Devleti'ni yeniden canlandırabilmektir.

Kaynakça

- Agibalova, Y., G. Donskoy; *Ortaçağ Tarihi*, Yordam Kitap, İstanbul 2017.
- Bahar, Hasan; *Roma ve Bizans Tarihi*, Kömen Yayınları, Konya 2012.
- Başta, Şerif; *Bizans Tarihi*, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2021.
- Çapan, Fatma; “Bizans İmparatoru Justinianus’un (527-565) Evrensel İmparatorluk Çabaları ve Sonuçları”, *Akademik Sosyal Çalışmalar Dergisi*, S. 33, 2016, s. 212-222.
- Davis, C.H.; *Ortaçağ Avrupa Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2020.
- Dikici, Radi; *Bizans’ı Anlamak*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2016.
- Gregory, Timothy E.; *Bizans Tarihi*, Çev. Esra Ermert, YKY, İstanbul 2011.
- Gülem, Mustafa; Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu’nun Dış Politikası (Erken Bizans Dönemi (330-718)), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2015.
- İnce, Fatma; *Büyük Selçuklu Devleti ve Bizans Devleti’nde Hanedan Kadınları*, Onur Kitap, İstanbul 2020.
- Kul, Durmuş; *I. Justinianus Dönemi’nde Devlet İdaresi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2024.
- Mitchell, Stephen; *Geç Roma İmparatorluğu Tarihi*, TTK, Ankara 2016.
- Oman, Charles William Chadwick; *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, Çev. Ekin Duru, Say Yayınları, İstanbul 2019.
- Orhun, Murat; “Justinianus’un Hukuk Reformasyonu”, *Turkish Studies*, Vol. 10/5, 2015, s.267-284.
- Ostrogosky, Georg; *Bizans Devleti Tarihi*, Çev. Fikret Işıltan, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, Ankara 2011.
- Pirene, Henri; *Hz. Muhammed ve Charlamange*, Birey ve Toplum Yayıncılık, Ankara 1984.
- Prokopios, *Bizans’ın Gizli Tarihi*, Çev. Orhan Duru, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2011.
- Refik, Ahmet; *Bizans İmparatoriçeleri*, Çev. Muammer Yılmaz, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2012.
- Refik, Ahmet; *Bizans ve Osmanlı Saraylarında İhtirash Kadınlar*, Haz. Nükhet Erkoç, Karakutu Yayınları, İstanbul 2009.
- Umar, Bilge; *Türkiye Halkının Ortaçağ Tarihi*, İnkılâp Yayınları, İstanbul 1998.
- Vasiliev, A. A.; *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, Alfa Kitap, İstanbul 2017.

